

LOYIHA BOSHQARUVIDA RISKLARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI

Mirzayeva Marg'uba Xurramovna

*(O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti, elektron
pochta manzili: **marg'ubamirzayeva1981@gmail.com**)*

Annotatsiya: Hozirgi dinamik va doimiy rivojlanayotgan global iqtisodiyotda loyihaning muvaffaqiyati nafaqat uning rejalashtirish darajasiga, balki xavflarni tan olish va nazorat qilish qobiliyatiga ham bog'liq. O'zining tabiatiga ko'ra, har bir loyiha xavf va noaniqliklarga duchor bo'ladi. Ushbu noma'lumlar loyiha byudjeti, jadvali, resurs sifati yoki yakuniy mahsulotiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Natijada, loyiha boshqaruvi tomonidan xavflarni aniqlash, baholash va kamaytirish zamonaviy boshqaruv amaliyotining muhim tarkibiy qismiga aylandi. Xatarlarni boshqarish tahdidlarni kamaytirishdan tashqari, imkoniyatlarni aniqlash va ulardan foydalanishga yordam beradi. Loyihaning muvaffaqiyatini kafolatlash uchun samarali rejalashtirish, monitoring, nazorat va resurslarni optimallashtirish qo'llaniladi.

Ushbu maqolada loyiha boshqaruvida qo'llaniladigan asosiy risk turlari, ularni aniqlash va baholash usullari, shuningdek, amaliyotda keng qo'llanilayotgan zamonaviy risklarni boshqarish strategiyalari chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, strategiyalar samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: Loyiha boshqaruvida qo'llaniladigan asosiy risk turlari, ularni aniqlash va baholash usullari, shuningdek, amaliyotda keng qo'llanilayotgan zamonaviy risklarni boshqarish strategiyalari, strategiyalar samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar.

Abstract: In today's dynamic and ever-evolving global economy, achieving and monitoring the success of a project is a complex and interconnected process. By its very nature, every plan is subject to uncertainty and uncertainty. Uncertainties can

impact budget, schedule, resource quality, or the final product. Software, management, and control have become an integral part of modern business, management, and governance. They enable risk mitigation, recovery, and recovery from risks while supporting the organization. Effective monitoring, control, and resource optimization are used to ensure project success.

This article provides an in-depth analysis of the main types of risks used in project management, methods for their identification and assessment, as well as modern risk management strategies that are widely used in practice. It also develops recommendations for improving the effectiveness of strategies.

Keywords: *The main types of risks used in project management, methods for identifying and assessing them, as well as modern risk management strategies widely used in practice, and recommendations for improving the effectiveness of strategies.*

Kirish

Zamonaviy boshqaruv tizimlarida loyiha boshqaruvi muhim o'rin tutadi. Bu kunlarda mumkin bo'lgan tahdidlarni, ya'ni xavflarni oldindan aniqlash va ularni yumshatish bo'yicha choralar ko'rish har qanday loyihani muvaffaqiyatli yakunlash uchun puxta rejalashtirish va resurslar bilan ta'minlash kabi juda muhimdir. Muhim strategik jarayon bo'lgan risklarni boshqarishning maqsadi loyihani amalga oshirish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan noaniqliklar va salbiy ta'sirlarni kamaytirishdir.

ADABIYOTLARNI TAHLILI, USLUBI VA NATIJA:

Xavf g'oyasi va uning turli xil turlari mavjud:

-Kutilmagan yoki noma'lum holatlarning loyiha maqsadlariga erishishga to'sqinlik qilish ehtimoli risk deb nomlanadi. Xavflar tashqi va ichki omillar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Ular quyida sanab o'tilgan turlarga bo'linadi.

-Moliyaviy xatarlarga valyuta kursining o'zgarishi va qattiq byudjet kiradi.

-Tashkiliy risklar resurslarni noto'g'ri taqsimlashni va rejalashtirishni o'z ichiga oladi.

-Texnologik xatarlarga tizimdagi nosozliklar va yangi texnologiyalarning ishlamay qolishi kiradi.

- Qonunlar va qoidalarga o'zgartirishlarni o'z ichiga olgan huquqiy xavflar.
- Tabiiy ofatlar, pandemiyalar va ishchi kuchi tanqisligi tabiiy va ijtimoiy xavf-xatarlarga misoldir.

Risklarni boshqarish bosqichlari

Risklarni boshqarish jarayonida bir necha asosiy bosqichlar mavjud:

- Xavfni identifikatsiya qilish - bu har bir potentsial xavfni tan olish va qayd etish jarayon;
- Xavflarni tahlil qilish - bu aniqlangan xavflarning ta'siri va ehtimolini aniqlash jarayoni;
- Xatarlarni baholash va ustuvorlik: eng muhim xavflarni aniqlash.
- Xatarlarni kamaytirish strategiyalari xavflarni kamaytirish yoki oldini olish uchun amalga oshiriladigan harakatlardir;
- Nazorat va monitoring: xavflarni kuzatib borish va kerak bo'lganda rejalarni qayta ko'rib chiqish.

Amaliy misol

Yirik IT-

loyihalar keng qamrovli auditlar, jiddiy sinovlar, ishonchli zaxira nusxalari va muammosiz amalga oshirilishini ta'minlash va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nosozliklarni minimallashtirish uchun ekspert mutaxassislarni jalb qilish orqali texnik xavflarni kamaytiradi.

Xulosa.

Xatarlarni samarali boshqarish har qanday loyiha uchun muvaffaqiyatli yakunlanishini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Potentsial xavflarni sinchiklab tahlil qilish va ularni kamaytirish strategiyalarini amalga oshirish orqali tashkilotlar butun jarayon davomida barqarorlikni saqlab qolishlari mumkin. Ushbu proaktiv yondashuv sifatini yaxshilashga, o'z vaqtida yetkazib berishni ta'minlashga yordam beradi va natijada loyiha umumiy muvaffaqiyati va qoniqishiga hissa qo'shadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:**▀ O‘zbek tilidagi manbalar:**

1. Abdukarimov, I. A. (2020). *Loyiha boshqaruvi*. – Toshkent: “Iqtisodiyot” nashriyoti.
2. Karimov, R. M. (2021). *Risklarni boshqarish va tahlil qilish asoslari*. – Toshkent: TDYU nashriyoti.
3. Qodirov, B. B. (2022). *Strategik menejment va loyiha boshqaruvi*. – Samarqand: SamDU nashriyoti.
4. Qahhorov, O. K. (2020). *Loyiha faoliyatini rejalashtirish va xavflarni baholash*. // “Iqtisodiyot va innovatsiya” jurnali, №3, 48–53-betlar.

▀ Rus tilidagi manbalar:

5. Назаров, И. А. (2019). *Управление проектами: подходы, методы, решения*. – Москва: Юрайт.
6. Клименко, А. В. (2018). *Управление рисками в проектах*. – Санкт-Петербург: Питер.
7. Стратиевская, О. В. (2021). *Проектный менеджмент: управление рисками и неопределенностью*. // Вестник экономики и управления, №5(41), с. 60–66.

▀ Ingliz tilidagi xalqaro manbalar:

8. Project Management Institute (PMI). (2021). *A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide)* – 7th Edition. PMI Publishing.
9. Kerzner, H. (2017). *Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling*. 12th ed. – Wiley.
10. Chapman, C., & Ward, S. (2011). *How to Manage Project Opportunity and Risk: Why Uncertainty Management Can Be a Much Better Approach Than Risk Management*. – Wiley.
11. Hillson, D. (2012). *Practical Project Risk Management: The ATOM Methodology*. – Management Concepts.
12. Raz, T., & Michael, E. (2001). *Use and benefits of tools for project risk management*. // International Journal of Project Management, 19(1), 9–17.